

MISSATGE ALS POBLES DEL MÓN A TRAVÉS DE LA TRICONTINENTAL

Crear dos, tres... molts Vietnam, és la consigna

Ernesto Che Guevara

Abril de 1967

www.marxists.org

És l'hora dels forns i no s'ha de veure més que la llum
José Martí

Ja s'han complert vint-i-un anys des de la fi de l'última conflagració mundial i diverses publicacions, en infinitat de llengües, celebren l'esdeveniment simbolitzat en la derrota del Japó. Hi ha un clima d'aparent optimisme en molts sectors dels camps remots en que el món es divideix.

Vint-i-un anys sense guerra mundial, en aquests temps de confrontacions màximes, de xocs violents i canvis sobtats, sembla una xifra molt alta. Però, sense analitzar els resultats pràctics d'aquesta pau per la que tots ens manifestem disposats a lluitar (la misèria, la degradació, l'exploació cada cop major d'enormes sectors del món) ens hem de preguntar si ella és real.

No és la intenció d'aquestes notes historiar els diversos conflictes de caràcter local que s'han succeït des de la rendició del Japó, tampoc és la nostra tasca fer un recompte, nombrós i creixent, de lluites civils ocorregudes durant aquests anys de pretesa pau.

N'hi ha prou en posar com a exemples contra el desmesurat optimisme les guerres de Corea i Vietnam.

A la primera, després d'anys de lluita ferotge, la part nord del país va quedar sotmesa en la més terrible devastació que figuri als annals de la guerra moderna; crivellada de bombes; sense fàbriques, escoles o hospitals; sense cap tipus d'habitació per albergar a deu milions d'habitants. En aquesta guerra hi van intervenir, sota la fementida bandera de les Nacions Unides, desenes de països conduïts militarment pels Estats Units, amb la participació massiva de soldats d'aquesta nacionalitat o l'ús, com a carn de canó, de la població sud-coreana enrolada.

A l'altra banda, l'exèrcit i el poble de Corea i els voluntaris de la República Popular Xinesa van comptar amb l'abastiment i assessoria de l'aparell militar soviètic. Per part dels nord-americans es van fer tota classe de proves d'armes de destrucció, excloent les termonuclears però incloent les bacteriològiques i químiques, en escala limitada. A Vietnam, s'han succeït accions bèl·liques, sostingudes per les forces patriòtiques d'aquest país quasi ininterrompudament contra tres potències imperialistes: Japó, el poder del qual va sofrir una caiguda vertical a partir de les bombes d'Hiroshima i Nagasaki; França, que recupera d'aquell país vençut les seves colònies indoxines i ignorava les promeses fetes en moments difícils; i els Estats Units, en aquesta última fase de la contesa.

Hi van haver confrontacions limitades en tots els continents, fins i tot quan en l'americà, durant molt de temps, sols es produïren esclats de lluita i d'alliberament i aixecaments de quaters, fins que la Revolució cubana donés la seva clarinada d'alerta sobre la importància d'aquesta regió i atragués les ires imperialistes, obligant-la a la defensa de les seves costes a Playa Girón, primer, i durant la Crisi d'Octubre, després.

Aquest últim incident podria haver provocat una guerra d'incalculables proporcions, al produir-se, entorn a Cuba, el xoc de nord-americans i soviètics.

Però, evidentment, el focus de les contradiccions, en aquest moment, està radicat en els territoris de la península indoxina i els països del voltant. Laos i Vietnam són trasbalsats per guerres civils, que deixen de ser tals al fer-se present, amb tot el seu poder, l'imperialisme nord-americà, i tota la zona es converteix en una perillosa espoleta per detonar. A Vietnam la confrontació ha adquirit característiques d'una aguda extrema. Tampoc és la nostra intenció historiar aquesta guerra. Simplement, assenyalem algunes fites de record.

Al 1954, després de la derrota aniquilant de Dien-Bien-Phu, es van firmar els acords de Ginebra, que dividien el país en dues zones i estipulaven la realització d'eleccions en un termini de 18 mesos per determinar qui havia de governar a Vietnam i com es reunificaria el país. Els nord-americans no van firmar aquest document, començant les maniobres per substituir a l'emperador Bao Dai, titella francès, per un home adequat a les seves intencions. Aquest resultat ser Ngo Din Diem, el tràgic final del qual és conegut per tots.

Als mesos posteriors a la firma de l'acord, va regnar l'optimisme al camp de les forces populars. Es van desmantellar reductes de lluita antifrancesa al sud del país i es va esperar el compliment d'allò pactat. Però els patriotes aviat van comprendre que no hi hauria eleccions a no ser que els Estats Units es sentissin capaços d'imposar la seva voluntat a les urnes, cosa que no podia passar, ni utilitzant tots els mètodes de frau coneguts.

Novament es van iniciar les lluites al sud del país i van anar adquirint major intensitat fins arribar al moment actual, en que l'exèrcit nord-americà es compona de quasi mig milió d'invasors, mentre les forces titelles disminueixen el seu número, i sobretot, han perdut totalment la combativitat.

Fa prop de dos anys que els nord-americans començaren el bombardeig sistemàtic de la República Democràtica de Vietnam en un intent més de frenar la combativitat del sud i obligar a una conferència des de posicions de força. Al principi els bombardeigs van ser més o menys aïllats i es disfressaven amb la màscara de represàlies per suposades provocacions del nord. Després van augmentar en intensitat i mètode, fins a convertir-se en una gegantina batuda duta a terme per unitat aèries dels Estats Units, dia a dia, amb el propòsit de destruir tot vestigi de civilització a la zona nord del país. És un episodi de la tristament cèlebre escalada. Les aspiracions materials del món ianqui s'han complert en bona part tot i la decidida defensa de les unitats antiaèries vietnamites, dels més de 1.700 avions abatuts i de l'ajuda del camp socialista en material de guerra.

Hi ha una penosa realitat: Vietnam, aquesta nació que representa les aspiracions, les esperances de victòria de tot un món pretèrit, està tràgicament sol. Aquest poble ha de suportar els embats de la tècnica nord-americana, quasi a mansalva al sud, amb algunes possibilitats de defensa al nord, però sempre sol. La solidaritat del món progressista amb el poble de Vietnam s'assimila a l'amarga ironia que significava pels gladiadors del circ

romà l'estímul de la plebe. No es tracta de desitjar èxits a l'agredit, sinó de córrer la seva mateixa sort; acompanyar-lo a la mort o a la victòria.

Quan analitzem la societat vietnamita ens assalta l'angoixa d'aquest moment il·lògic de la humanitat.

L'imperialisme nord-americà és culpable d'agressió; els seus crims són immensos i repartits per tota l'òrbita. Ja ho sabem, senyors! Però també són culpables els que en el moment de definició vacil·laren en fer de Vietnam part inviolable del territori socialista, corrent, així, els riscos d'una guerra d'abast mundial, però també obligant a una decisió als imperialistes nord-americans. I són culpables els que mantenen una guerra d'insults i travetes començada ja fa un bon temps pels representants de les dues potències més grans del camp socialista.

Preguntem, per aconseguir una resposta honrada: Està aïllat o no el Vietnam, fent equilibris perillosos entre les dues potències en pugna? I quina grandesa la d'aquest poble! Quin estoïcisme i valor, el d'aquest poble! I quina lliçó pel mon entranya aquesta lluita.

Fins d'aquí a molt temps no sabrem si el president Johnson pensava seriosament iniciar algunes de les reformes necessàries a un poble per llimar arestes de les contradiccions de classe que aparèixen amb força explosiva i cada cop més freqüentment. Allò cert és que les millores anunciades sota el pompós títol de lluita per la gran societat han caigut submergides a Vietnam.

El més gran dels poders imperialistes sent a les seves entranyes el dessagnament provocat per un país pobre i endarrerit i la seva fabulosa economia es resisteix a l'esforç de guerra. Matar deixa de ser el més còmode negoci dels monopolis. Armes de contenció, i no en número suficient, és tot el que tenen aquests soldats meravellosos, a més de l'amor a la seva pàtria, a la seva societat i un valor a tota prova. Però l'imperialisme s'empantana a Vietnam, no hi troba camí de sortida i en busca algun desesperadament que li permeti sortejar amb dignitat aquesta perillosa transició en que es veu. Però els "quatre punts" del nord i "els cinc" del sud el torturen, fent encara més decidida la confrontació.

Tot sembla indicar que la pau, aquesta pau precària a la que s'ha donat tal nom, sols perquè no s'ha produït cap conflagració de caràcter mundial, està altre cop en perill de trencar-se davant de qualsevol pas irreversible i inacceptable, donat pels nord-americans. I, a nosaltres, explotats del món, quin és el paper que ens correspon? Els pobles de tres continents observen i aprenen la seva lliçó a Vietnam. Ja que, amb l'amenaça de guerra, els imperialistes exerceixen el seu xantatge sobre la humanitat, no témer la guerra és la resposta justa. Atacar dura i ininterrompudament a cada punt de confrontació, ha de ser la tàctica general dels pobles. Però, als llocs en que aquesta mísera pau que sofrim no ha estat trencada, quina serà la nostra tasca? Alliberar-nos a qualsevol preu.

El panorama del món mostra una gran complexitat. La tasca de l'alliberament encara espera a països de la vella Europa, suficientment desenvolupats per sentir totes les contradiccions del capitalisme, però tan dèbils que ja no poden seguir el rumb de l'imperialisme o iniciar aquesta ruta. Allí les contradiccions assoliran en els propers anys un caràcter explosiu, però els seus problemes i, per tant, la solució dels mateixos són diferents als dels nostres pobles dependents i endarrerits econòmicament.

El camp fonamental de l'explotació de l'imperialisme comprèn els tres continents endarrerits, Amèrica, Àsia i Àfrica. Cada país té característiques pròpies, però els continents, en el seu conjunt, també les presenten.

Amèrica constitueix un conjunt més o menys homogeni i en la quasi totalitat del seu territori els capitals monopolistes nord-americans hi mantenen una primacia absoluta. Els governs titelles o, en el millor dels casos, dèbils i porucs, no poden imposar-se a les ordres de l'amo ianqui. Els nord-americans han arribat quasi al màxim de la seva dominació política i econòmica, poc més podrien avançar. Qualsevol canvi de la situació podria convertir-se en un retrocés en la seva primacia. La seva política és mantenir-lo conquerit. La línia d'acció es redueix en el moment actual, a l'ús brutal de la força per impedir moviments d'alliberament de qualsevol tipus.

Sota l'eslògan, "no permetrem una altra Cuba", s'encobreix la possibilitat d'agressions a mansalva, com la perpetrada contra Santo Domingo o, anteriorment, la massacre de Panamà, i la clara advertència de que les tropes ianquis estan disposades a intervenir a qualsevol lloc d'Amèrica on l'ordre establert sigui alterat, posant en perill els seus interessos. Aquesta política compta amb una impunitat quasi absoluta; la OEA és una màscara còmode, per desprestigiada que estigui; a ONU és d'una ineficiència que ratlla el ridícul o el tràgic; els exèrcits de tots els països d'Amèrica estan llestos per intervenir i aixafar als seus pobles. S'ha format, de fet, la internacional del crim i la traïció.

D'altra banda les burgesies autòctones han perdut tota la seva capacitat d'oposició a l'imperialisme i només formen la seva furgoneta de cua. No hi ha més canvis per fer; o revolució socialista o caricatura de revolució.

Àsia és un continent de característiques diferents. Les lluites d'alliberament contra una sèrie de poders colonials europeus, van donar per resultat l'establiment de governs més o menys progressistes, l'evolució posterior dels quals ha sigut, en alguns casos, d'aprofundiment dels objectius primaris de l'alliberament nacional i en altres de reversió cap a posicions proimperialistes.

Donat el punt de vista econòmic, Estats Units tenia poc a perdre i molt a guanyar a Àsia. Els canvis l'afavoreixen; es lluita per desplaçar a altres poders neocolonials, penetrar noves esferes d'acció en el camp econòmic, a vegades directament, altres utilitzant al Japó.

Però existeixen condicions polítiques especials, sobretot a la península indoxina, que li donen característiques d'importància capital a Àsia i juguen un paper important en l'estratègia militar global de l'imperialisme nord-americà. Aquest exerceix un cercol a Xina a través de Corea del Sud, Japó, Taiwan, Vietnam del Sud i Tailàndia, almenys.

Aquest doble situació: un interès estratègic tan important com el cercol militar a la República Popular Xinesa i l'ambició dels seus capitals per penetrar aquests grans mercats que encara no dominen, fa que Àsia sigui un dels llocs més explosius del món actual, tot i l'aparent estabilitat fora de l'àrea vietnamita.

Pertanyent geogràficament a aquest continent, però amb les seves pròpies contradiccions, l'Orient Mitjà està en plena ebullició, sense que es pugui preveure fins a on arribarà aquesta guerra freda entre Israel, recolzada pels imperialistes, i els països progressistes de la zona. És un altre dels volcans amenaçadors del món.

L'Àfrica ofereix les característiques de ser un camp quasi verge per a la invasió neocolonial. S'han pronunciat canvis que, en alguna mesura, obligaren als poders neocolonials a cedir les seves antigues prerrogatives de caràcter absolut. Però, quan els processos es duen a terme ininterrompudament, al colonialisme el succeeix, sense violència, un neocolonialisme d'iguals efectes pel que fa a la dominació econòmica. Estats Units no tenia colònies en aquesta regió i ara lluita per penetrar a les antigues àrees tancades dels seus socis. Es pot assegurar que Àfrica constitueix, en els plans estratègics de l'imperialisme nord-americà, la seva reserva a llarg termini; les seves inversions actuals sols tenen importància a la Unió Sud-africana i comença la seva penetració al Congo, Nigèria i altres països, on s'inicia una violenta competència (amb caràcter pacífic fins ara) amb altres poders imperialistes.

Encara no té grans interessos per defensar tret del seu pretès dret a intervenir a cada lloc del globus en el que els seus monopolis olorin bons guanys o l'existència de grans reserves de matèries primes. Tots aquests antecedents fan lícit el plantejament interrogant sobre les possibilitats d'alliberament dels pobles a curt o mitjà termini.

Si analitzem l'Àfrica veurem que es lluita amb alguna intensitat a les colònies portugueses de Guinea, Moçambic i Angola, amb particular èxit a la primera i amb èxit variable a les altres dues. Que encara s'assisteix a la lluita entre successors de Lumumba i els vells còmplices de Tshombe al Congo, lluita que, en el moment actual, sembla inclinar-se a favor dels últims, els que han "pacificat" en el seu propi profit una gran part del país, tot i que la guerra es mantingui latent.

A Rhodesia el problema és diferent: l'imperialisme britànic va utilitzar tots els mecanismes al seu abast per entregar el poder a la minoria blanca que el posseeix actualment. El conflicte, des del punt de vista d'Anglaterra, és absolutament antioficial, sols que aquesta potència, amb la seva habitual habilitat diplomàtica presenta una façana de disgustos davant les mesures preses pel govern de Ian Smith, i és recolzada en la seva llesta actitud per alguns dels països de la Commonwealth que la segueixen, i atacada per una bona part dels països de l'Àfrica Negra, siguin o no dòcils vassalls econòmics de l'imperialisme anglès.

A Rhodèsia la situació pot tornar-se summament explosiva si cristal·litzessin els esforços dels patriotes negres per alçar-se en armes i aquest moviment fos recolzat efectivament per les nacions africanes veïnes. Però per ara tots els seus problemes es ventilen en organismes tan injustos com la ONU, la Commonwealth o la OUA.

Però l'evolució política i social d'Àfrica no fa preveure una situació revolucionària continental. Les lluites d'alliberament contra els portuguesos han d'acabar victoriosament, però Portugal no significa res en al nòmina imperialista. Les confrontacions d'importància revolucionària són les que posen en jac a tot l'aparell imperialista, tot i que no per això deixem de lluitar per l'alliberament de les tres colònies portugueses i per l'aprofundiment de les seves revolucions.

Quan les masses negres de Sud-àfrica o Rhodèsia iniciïn la seva autèntica lluita revolucionària, s'haurà iniciat una nova època a l'Àfrica.